

[Ivar Nørgaard.]

Det er kun en fordel for os her i folketinget, at man nu har gennemført det nøjsomme-lige arbejde at prøve at foretage en tidsmæssig vurdering af udgifterne og samtidig forsøge at sætte dem sammen til en helhed.

Hvad er det nu egentlig for noget, denne publikation er udtryk for? Så vidt jeg kan bedømme, kan man opdele den næsten endeligt i tre bestanddele. For det første er der tale om en prognose for den danske økonomis udvikling i de næste 15 år; et forsøg på at vurdere nationalproduktets reale udvikling, et forsøg på at vurdere den økonomiske vækst. For det andet er der tale om, hvad man kan kalde et departementalt behovskøn, et forsøg på fra de enkelte departementers side at vurdere behovene, sådan som man forestiller sig, at de vil udkrystallisere sig her i folketinget eller som automatiske følger af tidligere beslutninger i folketinget. Endelig er der — og det er måske det mindst klare — et forsøg fra arbejdsgruppens side på ligesom at vurdere det materiale, man har modtaget, og som man delvis offentliggør i perspektivplanen. Det kan godt skabe lidt forvirring for læseren, at man bringer tal og oplysninger, som man derefter stiller sig kritisk over for. Mange mennesker ville nok mene, at hvis man var så kritisk over for de tal, man selv offentliggør, burde man allerede have korrigeret dem, inden man offentliggjorde dem. I hvert fald fører det let til tvivl om, hvad man så skal lægge i tallene.

Man kan måske sige, at prognosen ligesom de tidligere offentliggjorte kortere prognoser er et forsøg på et begavet gætteri om udviklingen. Jeg husker, at en af fædrene til denne perspektivplan sagde noget sådant om den første 4 års plan, vi i sin tid lavede, hvor vi opstillede et 4 års budget for de offentlige investeringer og som baggrund for dette 4 års budget forsøgte at skønne, hvordan nationalproduktet ville bevæge sig 4 år frem. Jeg har for mine synders skyld nu læst på den igen og set, at det nok godt fortsat kan betegnes som begavet gætteri, men man gættede faktisk ikke helt rigtigt. Derfor behøver man jo ikke at være ubegavet; forholdene havde altså skiftet karakter, forudsætningerne var blevet ændret. Det er selvfølgelig vigtigt at være opmærksom på, at disse prognoser, disse begavede gætterier, ikke kan give sig ud for at være et sandfær-

digt udtryk for den virkelige udvikling, men ligesom prognoser om vejrets udvikling kun er et forsøg på at forklare udviklingstendenser, som kan blive imødegået af andre udviklingstendenser, som man imidlertid ikke kender noget til.

Derfor er det nok at tage lidt for håndfast på disse prognoser at gøre det, flere aviser har gjort i kommentarerne efter planens offentliggørelse, nemlig at opfatte de tal, der er angivet for den økonomiske vækst, som et helt sikkert grundlag for den kommende økonomiske udvikling. Det er ingeniørligt sikkert, at det tal, der er angivet som udtryk for den gennemsnitlige økonomiske vækst pr. år i de næste 15 år, er helt nøjagtigt, og hvis det blot afviger 1/4 pct. pr. år, vil det give kolossalt ændrede forudsætninger for vurderingen af f. eks. investeringer og forbrug.

Anskuer vi så det departementale behovskøn, kan vi sige, at det er opstillet på den måde, at man ligesom har fremskrevet eller ekstrapoleret de sidste 10 års udvikling. Man har sagt: hvordan er det gået med anvendelsen af arbejdskraft og investeringer i 10 års perioden 1960-70, og hvordan vil det blive, hvis man fremskriver denne udviklingstendens til perioden 1970-85?

Nogle steder er man dog blevet så forskrækket over resultatet af det regnestykke, at man med det samme ligesom har dæmpet lidt på det og sagt, at man aner, at der måske alligevel ikke vil ske så voldsom en stigning, for der må vistnok have været en ekstraordinær begivenhed som forklaring på, at det gik så stærkt i de foregående 10 år. Så dykker man lidt ned, trækker lidt fra i ekstrapolationen og når til en lidt fladere kurve. Men man må vistnok sige, at det er en forholdsvis mekanisk metode, man har anvendt.

Embedsmændene har selvfølgelig været nødt til at sige, at de har bygget på en vurdering af de politiske beslutninger, der hidtil er truffet, og på en formodning om, at der bag disse beslutninger lå en filosofi, som fortsat vil eksistere. Her kan man nok sige, at det kan være, at alene det, at disse tal er blevet offentliggjort, medfører, at man ændrer lidt på sin holdning til, hvordan opgaverne bør prioriteres, og det er også netop det, både ministeren og arbejdsgruppen selv har formodet vil blive tilfældet.